

Razvoj globalizacije i njezin utjecaj na suvremeni svijet

Sesvečan, Ema; Prelas Kovačević, Anita

Source / Izvornik: **Globalisation challenges and social-economic environment of the EU, 2021, 385 - 391**

Conference paper / Rad u zborniku

Publication status / Verzija rada: **Published version / Objavljena verzija rada (izdavačev PDF)**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:165:493685>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-12-22**

Repository / Repozitorij:

Veleučilište u Virovitici

[Virovitica University of Applied Sciences Repository - Virovitica University of Applied Sciences Academic Repository](#)

DIGITALNI AKADEMSKI ARHIVI I REPOZITORIJI

Univerza v Novem mestu
University of Novo mesto

Fakulteta za ekonomijo in informatiko
Faculty of Economics and Informatics

Fakulteta za poslovne in upravne vede
Faculty of Business and Management Sciences

Zbornik prispevkov

**IZZIVI GLOBALIZACIJE
IN DRUŽBENO-EKONOMSKO OKOLJE EU**
Mednarodna znanstvena konferenca

Novo mesto, 20. maj 2021

**GLOBALISATION CHALLENGES
AND SOCIAL-ECONOMIC ENVIRONMENT OF THE EU**
International Scientific Conference

Novo mesto, 20. may 2021

UNIVERZA V NOVEM MESTU / University of Novo mesto

FAKULTETA ZA EKONOMIJO IN INFORMATIKO / Faculty of Economics and Informatics

FAKULTETA ZA POSLOVNE IN UPRAVNE VEDE / Faculty of Business and Management Sciences

10. mednarodna znanstvena konferenca
10th International Scientific Conference

**IZZIVI GLOBALIZACIJE IN DRUŽBENO-
EKONOMSKO OKOLJE EU**

*GLOBALISATION CHALLENGES AND THE SOCIAL-
ECONOMIC ENVIRONMENT OF THE EU*

zbornik prispevkov

Conference Proceedings

Novo mesto, 20. maj 2021

IZZIVI GLOBALIZACIJE IN DRUŽBENO-EKONOMSKO OKOLJE EU
GLOBALISATION CHALLENGES AND THE SOCIAL-ECONOMIC ENVIRONMENT OF THE
EU

ZBORNİK PRISPEVKOV
CONFERENCE PROCEEDINGS

Izdajatelj in založnik / Publisher ©

Založba Univerze v Novem mestu / University of Novo mesto Press

Urednica / Editor

Dr. Jasmina Starc

Recenzirali / Outside Reviewers

Dr. Mojca Blažič, dr. Karmen Erjavec, dr. Sergej Gričar, dr. Malči Grivec, dr. Jamila Jaganjac, dr. Laura Južnik Rotar, dr. Ljupčo Kevereski, Petra Kotnik, dr. Gorazd Laznik, dr. Vladislav Marjanović, dr. Nenad Novaković, dr. Anita Prelas Kovačević, dr. Jasmina Starc, Tina Tomec

Naslovnica / Title Page

Katja Keserič Markovič

Lektorica / Copy Editor

Za jezikovno neoporečnost so odgovorni avtorji prispevkov.

Tehnično uredila / Technical Editors

Brigita Jugovič, Bojan Nose

Programski odbor / Programme Committee

Dr. Malči Grivec (Slovenija), dr. Gayko Elena (Rusija), dr. Jamila Jaganjac (Bosna in Hercegovina), dr. Aleš Jug (ZDA), dr. Viktor Koval (Ukrajina), dr. Vladislav Marjanović (Srbija), dr. Đuro Medić (Hrvaška), dr. Nenad Novaković (Bosna in Hercegovina), dr. Jasmina Starc (Slovenija)

Naklada / Printing

100 izvodov / 100 Issues

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

339.9:061.1EU(082)(0.034.2)

IZZIVI globalizacije in družbeno-ekonomsko okolje EU (konferenca) (10 ; 2021 ;
Novo mesto)

Izzivi globalizacije in družbeno-ekonomsko okolje EU [Elektronski vir] =
Globalisation challenges and the social-economic environment of the EU :
zbornik prispevkov = [conference proceedings] : 10. mednarodna znanstvena
konferenca = 10th international scientific conference : Novo mesto, 20. maj 2021
/ [uredila Jasmina Starc]. - Novo mesto : Založba Univerze, 2021

ISBN 978-961-6770-50-7
COBISS.SI-ID 87439107

VSEBINA / CONTENTS

UVODNI REFERATI

<i>Dr. Malči Grivec</i> Vpliv covid-19 na gospodarstvo in turizem Impact of Covid-19 on the Economy and Tourism	1
<i>Dr. Rajko Macura, dr. Nenad Novaković</i> Covid-19 – post-pandemijski izazovi i mogućnosti Covid-19 – Post-pandemic Challenges and Opportunities	12
<i>Ekaterina Tyuhtenkova, Elena Gayko</i> Global Economy and Customs Role During the Pandemic Vloga svetovnega gospodarstva in carine med pandemijo	20
<i>Dr. Svetlana Dušanić – Gačić, dr. Zorana Agić</i> Posljedice pandemije covid -19 na uvoz i izvoz u BiH Impact of Covid-19 Pandemic on Export and Import in Bosnia and Herzegovina	26

REFERATI

<i>Dr. Romina Alkier, Vedran Milojica</i> Perspektiva razvoja gastronomskog turizma kontinentalne Hrvatske Perspective of Gastronomic Tourism Development in Continental Croatia	34
<i>Dr. Milica Andevski, dr. Branislav Banić</i> Medijska pedagogija u izazovima medijske stvarnosti Media Pedagogy in the Challenges of Media Reality	48
<i>Dr. Franci Avsec</i> Prokurist v slovenskem korporacijskem in delovnem pravu Procuration Holder in the Slovenian Corporation and Labour Law	57
<i>Dr. Živko Bergant</i> Kdo so deležniki v združbi? Who are Company's Stakeholders?	62
<i>Anna Borisova</i> Analysis of Companies with Successful Global Marketing Strategies Analiza podjetij z uspešnimi svetovnimi marketinškimi strategijami	70
<i>Barbara Borštnar</i> Dohodkovna in premoženjska neenakost v družbi Income and Wealth Inequality in Society	76
<i>Marina Brčina</i> Nakupovalne navade potrošnikov pred in po covid-19 Consumer Shopping Habits before and after Covid-19	88
<i>Silvo Bukovec</i> Mobing zaposlenih v zdravstvu Mobbing of Healthcare Workers	96

<i>Marjetka Cesar Koretič</i> Pomen eZdravja v zdravstvenem sistemu Significance of E-Health in the Healthcare System	102
<i>Mag. Filip Cvetković</i> Uloga komunikacije u procesu upravljanja The Role of Communication in the Management Process	110
<i>Dr. Drago Cvijanović, dr. Danijela Pantović</i> Komparativna analiza makroekonomskih pokazatelja zemalja kandidata za EU: rezultati prometee - gaia metode Comparative Analysis of Macroeconomic Indicators of Candidate Countries for the EU: Results of the Promethee - Gaia Approach	116
<i>Mateja Češnovar</i> Oglaševanje vitamina D v času pandemije koronavirusa Advertising Vitamin D during the Coronavirus Pandemic	125
<i>Dr. Nerma Čolaković – Prguda, dr. Irma Didelija</i> Makroekonomski pokazatelji u vrijeme globalne pandemije u BiH Macroeconomic Indicators During the Global Pandemic in Bosnia and Herzegovina	134
<i>Lina Dečman Molan</i> Uporaba orodij za preverjanje znanja na daljavo Using Applications for Remote Examinations	142
<i>Mag. Nataša Đorđević, mag. Irena Čelić</i> Uloga menadžmenta ljudskih resursa u održivom razvoju turizma The Role of Human Resource Management in Sustainable Tourism	150
<i>Dr. Karmen Erjavec</i> Nakupovanje s potrošniki: uporabna metoda za proučevanje nakupa označenih živil Shopping with Consumers: a Useful Method to study the Purchase of Labeled Food Products	157
<i>Dr. Grozdanka Gojkov</i> Tržišni mehanizmi organizacije i upravljanja univerzitetom – pro et contra Market Mechanisms of University Organisation and Management – pro et contra	163
<i>Dr. Ladin Gostimirović, dr. Dragan Janjušić</i> CSR iz perspective kupca / potrošača CSR from the Perspective of the Customer / Consumer	174
<i>Dr. Sergej Gričar</i> Izhod VB iz EU v primerjavi s slovenskimi izkušnjami v integraciji EU Brexit Trade versus Slovenian Experience in the EU Economy	185
<i>Martina Iskra</i> Val epidemije ustavil storitve, ki nam povečujejo kakovost življenja Pandemic Wave Stalled Services that Improve our Quality of Life	193
<i>Dr. Petronije Jevtić, mag. Robert Latin</i> Performanse operativnog menadžmenta malih i srednjih preduzeća Performance of Operational Management of Small and Medium-sized Enterprises	201

<i>Dr. Laura Južnik Rotar, Mojca Osredkar Mergole</i> Proces regionalnega ekonomskega integriranja na primeru trgovinskega sporazuma med EU in članicami Mercosur The Process of Regional Economic Integration in the Case of a Trade Agreement between the EU and Mercosur Members	209
<i>Dr. Ljupčo Kevereski, mag. Milka Kevereska - Sapkaroska</i> Osebnostne lastnosti kot dejavniki uspeha v globalizirajočem se kontekstu Personal Personality Traits as Determinants of Success in a Globalised Context	218
<i>Dr. Bojan Kocić, Oliver Popović</i> Razvoj lokalnih ekonomskih potenciala - primer industrijske zone Development of Local Economic Potentials - an Example of an Industrial Zone	223
<i>Anna Kosheleva</i> Investment Process in Eastern Europe Naložbeni proces v Vzhodni Evropi	230
<i>Dr. Nevenka Kregar Velikonja</i> Zaupanje v institucije in spoštovanje preventivnih ukrepov v času epidemije covid-19 Trust in Institutions and Compliance with Preventive Measures during the Covid-19 Epidemic	235
<i>Dr. Ljiljana Krneta</i> Različiti pristupi konkurentnosti EU - zasnovani na obrazovnim strategijama Different Approaches to EU Competitiveness – based on Educational Strategies	243
<i>Suzana Lalić</i> Vplivi načina vodenja na zadovoljstvo v zdravstveni organizaciji The Influences of Leadership Style on Satisfaction in a Healthcare Organisation	249
<i>Luka Latinović, dr. Milica Gerasimović</i> Predviđanje zauzeća parkirališta na osnovu veštačkih neuronskih mreža Parking Space Occupancy Prediction based on Artificial Neural Networks	257
<i>Antonina Lazareva</i> Modern Tools and Technologies of Customs Control in Trade Facilitation Sodobna orodja in tehnologije carinskega nadzora pri olajševanju trgovine	264
<i>Gorazd Laznik, Mateja Šimec</i> Zadovoljstvo z obravnavo v javnih in zasebnih zdravstvenih organizacijah Satisfaction with Services in Public and Private Health Organisations	269
<i>Dr. Mirna Macur, dr. Suzana Šuklar</i> Pomembnost kriterija pravičnosti oz. enake obravnave za slovenske zdravstvene domove The Importance of Equitability and Fairness Criteria for Slovenian Community Health Centres	279
<i>Dr. Nevenka Maher</i> Socialne inovacije Social Innovations	286

<i>Dr. Dragan Marinković</i> Neuronauka kao resurs moćnih alata za marketing Neuroscience as a Resource of Powerful Tools for Marketing	296
<i>Dr. Mirjana Milovanović, dr. Ružica Dervida</i> Turističke promjene u Republici Srpskoj: poređenje prije i tokom covid-19 Changes in Tourism in the Republic of Srpska: Comparison - before and during Covid-19	301
<i>Dr. Mladen Miroslavljević</i> Trgovina privatnošću u doba nadzornog kapitalizma Participatory Trade of Privacy in the Era of Surveillance Capitalism	313
<i>Dr. Marija Mosurović Ružičić, dr. Mirjana Miletić</i> Upravljanje inovacijama u građevinskom sektoru sa aspekta zaštite životne sredine - primer Srbije Environmental Aspect of Managing Innovation in the Construction Industry – the Example of Serbia	318
<i>Dr. Gordana Nikolić</i> Upravljanje razvojem turističke ponude Republike Hrvatske Managing Development of the Tourist Offer of the Republic of Croatia	324
<i>Luka Oblak, Luka Varda</i> Pandemija covid-19 in potek izobraževanja študentov medicine Covid-19 Pandemic and Educational Process of Medical Students	337
<i>Mag. Veselin Obradović</i> Improving SMEs' Regional Trade Exchange using Internet Technologies Izboljšanje regionalne trgovinske izmenjave MSP z uporabo internetnih tehnologij	342
<i>Mag. Nikola Popović, dr. Hana Stefanović</i> Adaptivna segmentacija digitalne slike u boji primenom detektora ivica I klasterovanja zasnovanog na principima masinskog učenja An Adaptive Colour image Segmentation using Edge Detection and Clustering based on Machine Learning	350
<i>Dr. Milan Radosavljević, dr. Dragana Radosavljević</i> Menadžment i čovek u četvrtoj industrijskoj revoluciji Management and Man in the Fourth Industrial Revolution	356
<i>Ioana Margareta Răduț</i> 21 st Century Challenges in Education Izzivi 21. stoletja v izobraževanju	361
<i>Dr. Jelena Raut, dr. Slavica Mitrović Veljković</i> Uticaj digitalizacije na razvoj novih modela poslovanja The Influence of Digitalisation on the Development of New Business Models	366
<i>Dr. Maja Rožman, dr. Vesna Čančer</i> Medgeneracijska sinergija in delovna zavzetost starejših zaposlenih Intergenerational Synergy and Work Engagement of Older Employees	370
<i>Sabina Sedlak, dr. Marjetka Jelenc</i> Predlog pristopa h krepitvi mišično-skeletnega zdravja v Sloveniji Proposed Approach to Strengthening Musculoskeletal Health in Slovenia	379

<i>Emma Sesvečan, dr. Anita Prelas Kovačević</i> Razvoj globalizacije i njezin utjecaj na suvremeni svijet Development of Globalization and Effects of Globalization on Modern World	385
<i>Dr. Nataša Simić, dr. Petronije Jevtić</i> Osiguravajuća društva na finansijskim tržištima Evropske unije Republike Srbije Insurance Companies in the Financial Markets of the European Union and the Republic of Serbia	392
<i>Dr. Stefan Sretenović, Bojana Tosić</i> Remote Working in Domestic and International Companies in Serbia: Empirical Analysis Delo na daljavo v domačih in mednarodnih podjetjih v Srbiji: empirična analiza	399
<i>Dr. Jasmina Starc</i> Zavzetost študentov za izobraževanje na daljavo Students' Engagement in Distance Learning	406
<i>Dr. Ljiljana Stošić Mihajlović, dr. Dušan Aničić</i> Uticaj logistike na kvalitet ekonomije proizvodnih organizacija The Influence of Logistics on the Quality of the Economy of Production Organisations	417
<i>Dr. Jelisaveta Šafranj, dr. Aleksandra Gojkov - Rajić</i> Ovladavanje jezičkim veštinama engleskog jezika za efikasnu poslovnu komunikaciju Mastering English Language Skills for Effective Business Communication	426
<i>Tomica Štimac, Martina Jurković</i> Poslovna produktivnost u poduzećima slabe organizacijske kulture Business Productivity in Companies with Weak Organisational Culture	432
<i>Špela Terkov</i> Odnos Slovencev do davčnih utaj Opinion of the Slovenians on Tax Evasion in Slovenia	440
<i>Sandra Tratar</i> Telesna dejavnost in bolečine v križu med nosečnostjo Physical Activity and Lower Back Pain during Pregnancy	447
<i>Martina Vuk</i> Organizacija dela pri transplantaciji pljuč Organisation of Work in Lung Transplantation	455
<i>Dr. Anna Wasiluk, mag. Daria Justyna Siejk</i> The Impact of Marketing Communication Tools on Consumers' Purchasing Decisions Uticaj alata marketinške komunikacije na odluke potrošača o kupovini	464
<i>Ana Zanoški</i> Pomen ustvarjalnosti in inovativnosti v Splošni bolnišnici Novo mesto The Importance of Creativity and Innovation in General Hospital Novo Mesto	476
<i>Ekaterina Zueva, Daniil Orozov</i> Sharing Economy: a New Economic Model in the Era of Digitalisation Ekonomija delitve: nov ekonomski model v dobi digitalizacije	483

<i>Mateja Zupančič</i> Kazniva dejanja zoper človekovo zdravje Crimes against Human Health	491
<i>Tjaša Žagar</i> Stališča o cepljenju proti covid-19 Attitudes Towards Vaccination against Covid-19	498
<i>Maša Žnidaršič</i> Finančna kriza in gospodarstvo The Financial Crisis and the Economy	505

Emma Sesvečan

Poduzetnički inkubator Virovitičko-podravske županije

Dr. Anita Prelas Kovačević

Veleučilište u Virovitici

Razvoj globalizacije i njezin utjecaj na suvremeni svijet

KLJUČNE BESEDE: globalizacija, razvoj globalizacije, učinci globalizacije, utjecaj globalizacije na suvremeni svijet

POVZETEK - Pojam globalizacije počinje se koristiti u literaturi tek potkraj 20. stoljeća. Globalizacija se može opisati kao složen proces povezivanja svijeta zbog kojeg se, u današnje vrijeme, slobodno kreću ljudi, robe, usluge i kapital. Početci globalizacije često se vežu uz kolonizaciju svijeta od strane zemalja zapadne Europe te se već u samim počecima razvoja globalizacije može primijetiti kako dolazi do uspona zapadne kulture. Globalizacija se značajno razvila tijekom prve i druge industrijske revolucije koje su značajno promijenile živote ljudi. Ono što je značajno promijenilo svijet su razvoj telekomunikacijske mreže i Interneta, koji su komunikaciju ljudi iz različitih dijelova svijeta učinili tako jednostavnom. Globalizacija je omogućila stvaranje svijeta u kakvim živimo danas. Iako toga mnogi ljudi nisu svjesni, globalizacija uvelike utječe na naše živote. Snažan utjecaj globalizacije ostavio je za sobom brojne posljedice odnosno učinke koji su s jedne strane pozitivni, dok s druge strane imaju devastantan utjecaj na mnoge aspekte života. Globalizacija najnegativniji utjecaj ima na okoliš i prirodu te posljednjih nekoliko desetljeća problem globalizacije postaje gorući problem cijelog svijeta. U radu je detaljnije prikazan razvoj globalizacije kroz povijest, prikazani su pozitivni i negativni učinci globalizacije, no svakako se naglasak stavlja na najrazorniji utjecaj globalizacije, a to su: klimatske promjene

KEYWORDS: globalization, development of globalization, effects of globalization, impact of globalization

ABSTRACT - The term globalization has been used in literature since the late 20th century. Globalization can be described as a perplexed process of connecting the world and the unlimited circulation of people, goods, services, and capital. The beginning of globalization is often associated with the colonisation of the world by the countries of Western Europe. In the early days of globalization, Western culture can be seen to emerge as the dominant culture in the world. Globalization has significantly changed the lives of people during the first and second industrial revolution. What has also changed the world greatly is the development of telecommunication networks and the Internet. The development of telecommunication network and the Internet has greatly facilitated the communication of people from different parts of the world. Globalization has created the world we live in today. Although many people are not aware of it, globalization has a great impact on our lives. The strong influence of globalization has left many consequences, both positive and negative. Globalization has the most negative impact on the environment and nature and in recent decades, the problem of globalization has become a major problem around the world. The paper introduces the development of globalization and the positive and negative effects of globalization, but certainly emphasizes the most devastating effect of globalization: climate change.

1 Uvod

Kao što je Marshall McLuhan predvidio, današnji svijet se uistinu može okarakterizirati kao veliko globalno selo što zapravo naglašava današnju povezanost svijeta jer granice više nisu

zapreka između zemalja, one gotovo kao da i ne postoje jer je omogućeno neometano kretanje ljudi u svim dijelovima svijeta. (Milardović, 1999.) Takvu povezanost svijeta omogućio nam je globalni fenomen koji se krije pod nazivom globalizacija. Bez globalizacije svijet danas ne bi izgledao ni približno ovakav kakav zapravo jest. Ona je omogućila rapidan rast gospodarstva i rast životnog standarda ljudi u različitim zemljama svijeta. Globalizacija također omogućuje slobodno kretanje ljudi, roba i kapitala bez čega nam je današnji svijet gotovo nezamisliv. Granice između različitih zemalja se »brišu« što dodatno utječe na povezanost između pojedinih regija i nacija. Ono što je bilo nezamislivo unazad posljednjih nekoliko desetljeća danas je postalo uobičajeno. Pojava Interneta omogućila je neometanu komunikaciju ljudi koji se nalaze u različitim dijelovima svijeta što je pojačalo učinak globalizacije jer se informacije šire brzo i dostupne su gotovo svima. Fenomen globalizacije utjecao je na razvoj slobodnog tržišta i međunarodnog poslovanja te se pojavio pojam globalnog gospodarstva gdje proizvodi, kapital i radna snaga kolaju cijelim svijetom bez gotovo ikakvih ograničenja. Iako se globalizacija kao fenomen zbog brojnih prednosti koje nosi sa sobom smatra kao nešto dobro i kao »dar« društvu, ona sa sobom povlači i brojne negativne posljedice pa tako dok s jedne strane brojni od nje profitiraju, postoje i oni koji su zbog globalizacije dovedeni na rub siromaštva. Smatra se kako je ovaj globalni fenomen započeo u takozvanim zapadnjačkim zemljama kao želja društva da se ostvari prosperitet, no ti koji su težili za prosperitetom nisu bili svjesni toga kolike će razorne posljedice na društvo, okoliš i kulture globalizacija imati. Zbog pojave globalnog fenomena, odnosno globalizacije, najviše ispašta priroda što vidimo iz pojave sve većeg problema: globalnog zatopljenje odnosno klimatskih promjena.

2 Općenito o pojmu globalizacije i događaji koji su utjecali na pojavu globalizacije

Prije nego što se dotakne ostalih tema vezanih za globalizaciju, potrebno je definirati što taj pojam znači. Pojam globalizacija javlja se šezdesetih godina 20. stoljeća, a aktivnije se počinje koristiti tek krajem prošloga stoljeća. (Kaluderović, 2008.) I bez obzira što je izdano već na tisuće različitih radova na temu globalizacije još uvijek nije pronađena definicija i uvjerljiva teorija globalizacije. U jednoj od knjiga o globalizaciji spominje se kako je globalizacija: »(...) proces gospodarskog, socijalnog, kulturnog i političkog djelovanja koje nadmašuje granice nacionalnih država« (Milardović, 1999, str. 10). Globalizacija se stoga može okarakterizirati kao proces koji nadilazi sve prepreke između granica različitih zemalja, ona povezuje svijet te ga čini jednim velikim globalnim selom. Pojam »globalno selo« prvi puta se spominje 1960. godine u knjizi »Explorations in Communication«, a pojam je obrazložio Marshall McLuhan. U svojoj utjecajnoj knjizi McLuhan ima viziju o budućnosti svijeta koji će biti pod značajnim utjecajem medija. (Milardović, 1999.) McLuhan je doista predvidio svijet onakav kakav je danas gdje postoji velika integracija cijelog svijeta, a tu povezanost možemo najviše zahvaliti medijima i pojavi Interneta koji omogućuju brzo širenje informacija s jednog kraja svijeta na drugi što je prije samo nekoliko desetljeća ostalim ljudima bilo nezamislivo. »Pojam globalizacije izveden je od riječi global što znači ukupnost, a globalizam je način gledanja na zbivanja u globalu. Globalizacija bi tako podrazumijevala socijalni proces koji teži sveobuhvatnosti i jedinstvenosti svijeta.« (Lončar, 2005, str. 92) Globalizacija nastoji svijet što više povezati kako bi se olakšalo poslovanje raznih globalnih tvrtki i poduzeća te kako bi se omogućilo ljudima da se slobodno kreću bilo u poslovne ili u osobne svrhe. Globalizacija je rezultirala time da odnosi između ljudi i zemalja postanu što intenzivniji. Ljudi u današnje vrijeme razmišljaju globalno te također i djeluju na globalnoj razini, a to ima i prednosti i nedostatke.

Brojni autori složili su se s tim kako globalizacija nije ništa novo jer smo već i u davnoj povijesti svjedočili prekograničnoj trgovini, migracijama te investicijama diljem svijeta. (Šimleša, 2004.) Upravo iz tog razloga što je svijet na neki način bio povezan već i u prošlosti, teško je izdvojiti pravi uzrok koji je doveo do pojave globalizacije, no ipak se smatra kako postoje određeni događaji u povijesti koji su imali značajan utjecaj na razvoj globalizacije i svega onoga u čemu uživamo danas. Događaji za koje se smatra da su bili ključni za razvoj globalizacije i koji su doprinijeli njezinom razvoju navedeni su u nastavku.

1. Kolonizacija svijeta – uspon zapada

Pojava kolonija u 16. stoljeću može se smatrati kao jednim od prvih faktora koji su utjecali na pojavu procesa globalizacije. Europljani su imali kolonije diljem svijeta pa su tako u područjima u kojima su imali kolonije širili svoj jezik, kulturu, obrazovanje te način života koji su domoroci prihvatili te su tako presađene navike Europljana ostale u navikama naroda diljem svijeta. Zemlje koje su imale kolonije bile su iznimno utjecajne pa je tako došlo do uspona zapadne kulture kao prve doista globalne svjetske kulture. Budući da je njihov utjecaj bio tako velik, njihova se kultura proširila i u one zemlje u kojima nisu imali kolonije.

2. Prva i druga industrijska revolucija

Prva i Druga industrijska revolucija značajno su promijenile živote ljudi, ali i poimanje svijeta. Zbog brojnih izuma došlo je do značajnog rasta gospodarstva, tržišta i to najviše zapadnih zemalja koje veliki dio povijesti zauzimaju vodeću poziciju u svijetu, možemo reći čak u svim područjima. To su zemlje iz kojih je protekla Prva i Druga industrijska revolucija pa nije ni čudno što ih se smatra zaslužnim i za pojavu cjelokupnog procesa globalizacije.

3. Integracija svijeta nakon Drugoga svjetskog rata

Ono što je uistinu povezalno svijet odnosno takozvani »istočni« i »zapadni« blok bio je pad Berlinskog zida, koji se dogodio nekoliko desetljeća nakon kraja Drugog svjetskog rata. Pad Berlinskog zida dogodio se 9. studenog 1989. godine, a bio je poznat kao oličenje Hladnog rata koji se vodio između SAD-a i SSSR. Pad Berlinskog zida bio je događaj koji je povezao Njemačku, cijelu Europu, ali i »istočni« i »zapadni« blok koji je dugo godina bio u hladnom ratu, ali on nije samo povezao komunistički i kapitalistički način razmišljanja : »On nam je i omogućio da o svijetu mislimo drugačije – kao o cjelini bez šavova.« (Friedman, 2010, str. 65). To je samo još jedan od događaja u povijesti koji je integrirao svijet i tako utjecao na pojam globalizacije.

4. Povezivanje svijeta uz pomoć Interneta

Svijet danas zasigurno ne bi bio ono što jest da ne postoji Internet koji omogućava nesmetan protok i dostupnost informacijama na gotovo svim mjestima na svijetu. Internet pomaže ljudima u svim sferama života te je pomogao ljudima da imaju informacije nadohvat ruke i kada god im je to potrebno. Ljudi uz pomoću Interneta mogu vrlo brzo dobiti informacije o tome što se događa na potpuno drugoj strani svijeta uz samo nekoliko »klikova«.

3 Utjecaj globalizacije na suvremeni svijet

Globalizacija je proces koji je za sobom ostavio veliki utjecaj na sveukupni svijet i na svakodnevni način života ljudi. Globalizacija je utjecala na gotovo sve dijelove svijeta i na gotovo sve ljude na svijetu te su rijetki oni koje je globalizacija zaobišla. Iako se zapadnom dijelu svijeta čini kako je globalizacija nešto pozitivno i kako nam je ona pomogla da imamo lagodan život, postoji i ona »crna« strana globalizacije pa tako za globalizaciju možemo reći da ima svoje pozitivne i negativne učinke. U literaturi ali i na internetu moguće je pronaći mnogo primjera učinaka globalizacije, kako onih pozitivnih tako i onih negativnih. U nastavku navode

se neki od ključnih učinaka prema autorima Šakić (2019), Dujić (2014), Lončar (2005), Šimelša (2004), Štefanac (2017) Čorić, (2019), Shiva, (2006), Veselčić (2017).

3.1 Pozitivni učinci globalizacije

Pozitivni učinci o kojima će se raspravljati u nastavku su sljedeći: povezanost svijeta, dostupnost informacija, otvoreno tržište, ubrzan gospodarski razvoj, kvalitetniji način života, a detaljnije su opisani u Tablici 1.

Tablica 1: Pozitivni učinci globalizacije

Pozitivni učinci globalizacije	Opis
Povezanost svijeta	U današnje vrijeme gotovo je nemoguće zamisliti svijet u kojim ne postoji mogućnost slobodnog kretanja po svim dijelovima svijeta. Cjelokupan razvoj prometa kroz povijest najviše je utjecao da se svijet toliko poveže te je omogućeno bezbrižno kretanje i putovanje po cijelom svijetu pa se tako može reći da imamo neograničenu pristupnost i dostupnost svijeta »na dlanu« jer možemo ići gdje hoćemo i kad god to poželimo.
Dostupnost informacija	Informacije su nam danas uistinu dostupne na dohvat ruke i to možemo zahvaliti upravo razvoju Interneta, koji ne samo da nam je omogućio da se povežemo s cijelim svijetom, već nam je omogućio lako dostupne informacije iz cijeloga svijeta pa tako bez problema možemo saznati što se događa u zemljama koje su nekoliko tisuća kilometara udaljene od nas.
Otvoreno tržište	Granice između zemalja gotovo kao da i ne postoje, to je naravno značajno utjecalo na razvoj globalnog odnosno otvorenog tržišta u kojem se kapital, robe i usluge kreću bez ikakvog ograničenja. To je omogućilo dostupnost proizvoda s različitih dijelova svijeta na policama trgovina pa tako u supermarketima možemo svakodnevno pronaći voće iz egzotičnih krajeva po prihvatljivim cijenama. Svijet postaje jedno veliko globalno selo, a globalno tržište svakako možemo nazvati velikog globalnom tržnicom.
Ubrzan gospodarski razvoj	Već s pojavom Prve industrijske revolucije došlo je do značajnih promjena u gospodarstvu i ekonomiji svijeta, no značajne promijene dogodile su se pojavom Druge industrijske revolucije i pojavom pionira masovne proizvodnje. Nakon Druge industrijske revolucije pojavljuju se multinacionalne kompanije koje imaju proizvodne pogone te poslovnice u velikom broju zemalja, a svoj rad temelje na masovnoj proizvodnji. Sve od pojave Prve i Druge industrijske revolucije gospodarstvo je značajno napredovalo i zabilježen je rapidan rast.
Poboljšanje kvalitete života	Ljudima se samo u prethodnih nekoliko desetljeća život promijenio više nego u cijeloj ljudskoj povijesti, bilježi se znatan napredak u tehnologiji i informacijskim znanostima koje su nam značajno poboljšale život. Ljudi danas mogu nesmetano putovati, kretati se po cijelom svijetu bez ikakvih ograničenja jer su im globalizacija i svi procesi koji se vežu uz nju to dopustili.

Izvor: Autorice rada.

3.2 Negativni učinci globalizacije

Iako globalizacija ima niz pozitivnih učinaka i bez obzira na to što ju veliki dio čovječanstva smatra kao nešto pozitivno i kao napredak čovječanstva, ona uz toliko brojne pozitivne učinke ima još veći broj negativnih učinaka na koje je jako teško utjecati i koji polako izmiču kontroli. Negativni učinci globalizacije, nabrojani su i objašnjeni u Tablici 2.

Tablica 2: Negativni učinci globalizacije

<i>Negativni učinci globalizacije</i>	<i>Opis</i>
Jaz između bogatih i siromašnih	Kako globalizacijski procesi zauzimaju sve veće razmjere, tako se u svijetu produbljuje jaz između bogatih i siromašnih. To potvrđuje činjenica da je cjelokupno svjetsko bogatstvo u rukama nekolicine, a s druge strane su ljudi koji svaki dan umiru od gladi
Nejednakost između razvijenih i nerazvijenih zemalja	Veliku podijeljenost teško je iskorijeniti i smatra se kako će taj jaz biti još veći te da je jako teško spriječiti njegovo produbljivanje. Razvijene zemlje trebale bi na različite načine sa svojim resursima pomoći slabije razvijenim i nerazvijenim zemljama i samo na takav način bi se omogućio prosperitet cijelog čovječanstva, a ne samo pojedinaca koji drže većinu bogatstva svijeta.
Multinacionalne kompanije kao destruktor lokalnog i nacionalnog gospodarstva	Multinacionalne kompanije svoju proizvodnju premještaju u dijelove svijeta gdje je radna snaga jeftinija te su im jeftiniji i dostupniji resursi koji su im potrebni u proizvodnji. Premještanje proizvodnje u dijelove svijeta gdje je radna snaga jeftinija dovodi do toga da se takva područja dodatno osiromašuju, kao i ljudi koji žive na tom području.
Okolišno osiromašenje	Jedan od najvećih i najgorih učinaka globalizacije je okolišno osiromašenje i zagađenje okoliša zbog čega već i danas osjećamo posljedice. Cjelokupan proces globalizacije doveo je do velikog osiromašenja okoliša, a za tako veliki negativni efekt najviše su zaslužne multinacionalne kompanije koje su svojim nemarnim djelovanjem značajno oskvrnule prirodu.
Osiromašenje kultura	Iako globalizacija značajno utječe na osiromašenje okoliša, može se sa sigurnošću potvrditi da globalizacija utječe i na osiromašenje različitih kultura. Jedan od glavnih ciljeva globalizacije je nametnuti jednu kulturu koja će dominirati u cijelom svijetu. No kako bi svijet izgledao s univerzalnim pravilima i univerzalnim načinima ponašanja? Kultura je ono što definira svaki narod i po čemu je svaki narod poseban.
Izazov današnjice – borba protiv terorizma	Uz sve negativne učinke odnosno posljedice globalizacije vrlo je važno naznačiti jedan od najvećih problema današnjice koji je jako teško pa gotovo i nemoguće iskorijeniti, a to je terorizam. Terorizma ne bi bilo u tolikoj mjeri da nema procesa globalizacije koji je omogućio ekstremističkim skupinama da djeluju po cijelom svijetu te tako dovode u opasnost gotovo cjelokupno stanovništvo jer se ne može predvidjeti njihova iduća meta.

Globalna pandemija kao posljedica globalizacije	Ono čemu svjedočimo je pandemija koja se iz jedne zemlje, gdje je bilo žarište virusa, velikom brzinom proširila na sve kontinente svijeta te ne postoji zemlja koju je zaobišao ovaj problem. Globalnu pandemiju važno je spomenuti u ovom radu gdje je glavna tema globalizacija i njezin utjecaj na svijet. Da globalizacija ne postoji ne bi ni znali za pojavu koronavirusa, a još manje da bi se on proširio svijetom i dostigao ovakve razmjere kakvima svjedočimo.
---	--

Izvor: Autorice rada.

4 Primjer utjecaja globalizacije na suvremeni svijet – Klimatske promjene

Jedan od najrazornijih učinaka globalizacije svakako su klimatske promjene. Klimatske promjene značajno utječu na našu današnjicu i na sveukupni život čovječanstva kako u sadašnjosti pa tako i u budućnosti. Klimatske promjene svakako se mogu povezati s pojmom globalizacije te ga se može nazvati jednim od najnegativnijih učinaka globalizacije. Klimatske promjene su jedan od najvećih problema globaliziranog svijeta, a na samu pojavu klimatskih promjena utjecala je globalizacija. Problem klimatskih promjena jako je teško riješiti te je on u današnje vrijeme tema o kojoj se raspravlja na različitim summitima i skupovima gdje političari i vlade različitih zemalja žele pronaći rješenje za taj problem.

Smatra se kako su klimatske promjene nastale zbog cjelokupnog procesa industrijalizacije koji je usko povezan s pojmom globalizacije. Predindustrijska društva djelovala su u skladu s prirodom te zbog nerazvijene nauke i tehnologije nisu mogli iscrpljivati prirodu kao što to čovječanstvo čini danas. Smatra se kako su prije prevladavala lokalna društva koja su na nesebičan način uzimala blagodati prirode te je nisu iskorištavali do krajnjih granica, no u tijeku industrijalizacije to se je promijenilo te je sad više ljudi koji su iz ruralnih preselili u urbana područja te žive modernim načinom života. (Krznar, 2009.) Za sve su to zasluže velike industrijske revolucije koje su promijenile život ljudi iz korijena. Strahuje se da planet Zemlja za idućih nekoliko desetljeća zbog tolike destrukcije okoliša neće biti pogodan za život pa je stoga potrebno poduzeti hitne mjere kako bi se budućim naraštajima omogućio lagodan život na Zemlji kao što ga i mi uživamo danas. Kako bi se to ostvarilo, ljudi bi se više trebali okrenuti životu u skladu s prirodom te društvenoj odgovornosti i održivom razvoju. Konceptcija održivog razvoja temelji se na sljedećim načelima:

1. U sve ekonomske odluke (država, korporacija i kućanstva) treba unijeti stajališta o boljem odnošenju prema okolišu. To znači da svi proizvođači trebaju prestati koristiti mora, rijeke i atmosferu kao besplatna odlagališta otpada te razvoj novih tehnologija, koje će smanjiti količinu energije i materijala što se koriste u ekonomskom životu.
2. Rješavanje svjetskih ekoloških problema temelji se na neizbježnom moralnom pozivu na veću pravednost što znači da bi svaka generacija trebala odustati od rasipanja ekološkog kapitala koji je naslijedila i nastojati obnoviti planet u dobrom stanju za buduće generacije. Imućnije i razvijene zemlje trebale bi pomagati siromašnom Jugu u ekonomskom razvoju bez ugrožavanja okoliša.
3. Održivost zahtijeva i to da se u budućnosti manje teži povećanju materijalnog standarda, a više povećanju kvalitete života pa bi tako umjesto opsjednutosti kupnjom većeg automobila trebali više brinuti o kvaliteti zraka koji udišu ljudi u velikim gradovima.

Ova načela izdvojena su iz udžbenika dr. Fanuko gdje je također navedeno da je pojam održivog razvoja uveden kako bi objasnio da bi se potrebe današnjice trebale zadovoljiti bez ugrožavanja mogućnosti sljedećim generacijama da zadovolje svoje potrebe.

Kako bi se klimatske promjere, koje više ne možemo zaustaviti, bar ublažile i kako bi se izbjegli najgori scenariji potrebno je poduzeti rigorozne mjere na međunarodnoj razini jer samo na taj način omogućit ćemo normalan život budućim naraštajima.

5 Zaključak

Globalizacija ima velike učinke na cjelokupnu zajednicu i okoliš koji su s jedne strane pozitivni i poželjni, dok se s druge strane javljaju negativni učinci koji imaju razorne posljedice na društvo i okoliš. Iako proces globalizacije traje već godinama i trajat će još dugo, za sada, nedostaju upravljački mehanizmi koji bi regulirali globalizaciju i njene učinke. Dobrobit globalizacije ne osjećaju svi i to se značajno zanemaruje stoga su potrebna određena ograničenja i kontrole jer bez toga bi negativni učinci globalizacije mogli postati još veći i potpuno nemogući za kontroliranje. Globalizacija ima značajan utjecaj na cjelokupno društvo i smatra se kako bi se u budućnosti trebalo više brige voditi o očuvanju okoliša te ne dopustiti da ga snažni globalizacijski procesi unište.

LITERATURA

1. Čorić, L. (2019). Managerska revolucija u uvjetima globalizacije, Spletna stran: <https://repozitorij.efst.unist.hr/islandora/object/efst%3A3216/datastream/PDF/view> [Citirano 1. 6. 2020].
2. Dujić, A. (2014). Učinak globalizacije na rast i razvoj Europske unije. Spletna stran: <http://oliver.efri.hr/zavrzni/492.B.pd> [Citirano 1. 6. 2020].
3. Fanuko, N. (2009). Sociologija. Zagreb: Profil.
4. Friedman, T. L. (2010). Svijet je ravna ploča. Zagreb: Algoritam.
5. Kaluđerović, Ž. (2009). Poimanje globalizacije. Filozofska istraživanja, 29, št. 1, str. 15–29.
6. Krznar, T. (2009). Globalizacija kao destruktor identiteta. Primjer okolišnog osiromašenja, Filozofska istraživanja, 29, št. 1, str. 131–143.
7. Lončar, J. (2005). Globalizacija kao nositelj suvremenih promjena u svijetu. Geoadria, 10, št. 1, str. 91–104.
8. Milardović, A. (1999). Globalizaciji. Osijek – Zagreb – Split: Pan liber.
9. Shiva, V. (2006). Biopirastvo. Krađa prirode i znanja. Zagreb: DAF.
10. Šakić, J. (2019). Utjecaj globalizacije na gospodarstvo Republike Hrvatske. Spletna stran: <https://repozitorij.efst.unist.hr/islandora/object/efst%3A3102> [Citirano 1. 6. 2020].
11. Šimelša, D. (2004) Antiglobalizacijski pokret. Spletna stran: http://darhiv.ffzg.unizg.hr/id/eprint/2365/1/174618.Magistarski_rad.pdf [Citirano 1. 6. 2020].
12. Štefanac, Z. (2017). Globalizacija i nejednakost. Spletna stran <https://zir.nsk.hr/islandora/object/unipu%3A1702> [Citirano 1. 6. 2020].
13. Veselčić, A. (2017). Globalizacija u turizmu. Spletna stran: <https://zir.nsk.hr/islandora/object/unipu:1489/preview> [Citirano 1. 6. 2020].